

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«26» травня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Керецман Н. П., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

© Керецман Н. П., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,4 самостійної роботи студента – 2,6	1	1
	Лекції:	
	32	8
	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча навчальна програма з дисципліни «Вступ до спеціальності» орієнтована на міждисциплінарний підхід з акцентом на основних культурологічних парадигмах. Велику увагу приділено поглибленню самостійної роботи студентів, що сприяє формуванню подальшому розвитку творчого потенціалу та соціально-особистісних компетенцій. згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Вступ до спеціальності», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу: ознайомлення з особливостями спеціальності «Культурологія», онтологією та феноменологією культури, оволодіння сучасним категоріальним апаратом дослідження явищ культури, інтеграція знань із гуманітарних дисциплін, формування творчого підходу до осмислення феномена культури.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК - 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК - 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК - 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК - 6 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ФК - 3 Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК - 4 Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК - 10 Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» вивчається у першому семестрі першого бакалаврського рівня, тому й не має передумов до вивчення у зазначеній освітній програмі

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Вступ до спеціальності», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН 2
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.	ПРН 4
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.	ПРН 5
Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.	ПРН 6
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН 7

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності»

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти, дотичні до проблематики культурологічних дисциплін.	ПРН 2
Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культурних студій як сукупності наукових дисциплін, їх функціонування.	ПРН 4

Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів дотичних тематики курсу, вільно орієнтуватися у них.	ПРН 5
Посилаючись на зміст курсу виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.	ПРН 6
Розуміти чинники культурної динаміки, в хронологічному та типологічному зрізах, принципи періодизації розвитку культурології як науки, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН 7

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, тестування, реферати/есе, презентації, підготовка семінарських завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: тестування, реферати, презентації/есе, підготовка семінарських завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10
Реферат/есе	1	10
Презентація	1	20
Модульна контрольна робота	1	30
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Студенти пишуть одну модульну контрольну роботу, що передбачає відповідь на три питання: перше питання знання теорії культури, категоріального апарату, друге – прикладні аспекти культурології, третє – тести.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Форма підсумкового контролю – залік.

Форма проведення заліку (усна) та вид завдань (запитання з відкритими відповідями) визначені у робочій програмі навчальної дисципліни.

Залік складають здобувачі освіти, яких не влаштовує позитивна оцінка, виставлена викладачем за результатами модульних контролів, а також ті, хто отримав оцінку в межах від 35 до 59 балів. Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою здобувача вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. З метою підвищення рейтингової оцінки здобувач вищої освіти, за бажанням, може скласти залік з дисципліни під час сесії, результат якого визнається остаточним.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
74-81	C	
64-73	D	зараховано
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Предмет і завдання курсу.

Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами. Організація освітнього процесу за спеціальністю. Кваліфікаційна характеристика випускника. Основні види діяльності фахівця. Сучасна соціокультурна ситуація в Україні та роль культурології в житті суспільства та держави. Моделі «культурної людини» і «людини культури». Інтелігенція та інтелігентність. Поняття загальної та професійної культури, професії та професіоналізму.

Тема 2. Культурологія як наука.

Предмет і завдання культурології. Структура культурологічного знання. Теорія культури. Історія культури. Прикладна культурологія. Методи культурологічних досліджень. Науки про культуру. Національні антропологічні школи та дослідження культури. Л.Уайт.

Тема 3. Поняття «культура».

Походження терміну «культура». Еволюція поняття «культура» в європейській інтелектуальній думці. Антропологічні визначення культури. Соціологічні визначення культури. Філософські визначення культури. Структура культурологічного знання. Культура і природа.

Тема 4. Основні культурологічні парадигми.

Богословські концепції культури (Аврелій Августин, «теономна культура» П.Тілліха). Еволюціоністські теорії культури (Л. Морган, Е. Тейлор, П. Тейяр де Шарден). Концепції

циклічності у розвитку культури (М. Данилевський, О.Шпенглер, А.Тойнбі). Функціональна (антропологічна) концепція культури (Б. Малиновський, К. Леві-Строс, А.Кребер). Соціологічна концепція культури (П. Сорокін). Марксистська концепція культури. Модерністська і постмодерністська концепції культури. Українська культурологічна думка.

Тема 5. Структура феномену «культура».

Поняття культурної статичності та культурної динаміки. Матеріальна культура. Духовна культура. Культурна спадщина. Культурний ареал. Культурні універсалиї. Поняття світової та національної культури. Домінуюча культура. Субкультури. Контркультури. Молодіжна культура як феномен. Форми культури (висока, народна, масова). Функції культури. Ментальність.

Тема 6. Соціокультурна динаміка.

Поняття соціокультурної динаміки. Характерні ознаки динаміки культури. Варіативний характер динамічних процесів: прогрес, регрес, стагнація, криза культури. Моделі соціокультурної динаміки. Поняття «культурний процес». Історія і культурний процес. Рівні аналізу культурного процесу. Закони історії і культурний процес. Періодизація культури. Культурний простір та культурні зв'язки.

Тема 7. Художня культура.

Художня культура як складова культури духовної. Сутність і структура художньої культури. Теорії походження мистецтва. Історичні форми мистецтва. Поняття «художній стиль». Жанрова системи мистецтва. Види мистецтва. Функції мистецтва. Наукове та художньо-естетичне пізнання.

Тема 8. Типологія культури.

Основні підходи до типології культури. Історична, етнічна, національна, семіотична, технологічна типологія. Регіональна типологія культур. Ідея множинності культур. Поняття «культурно-історичної епохи». Первісна культура. Культура Стародавнього Сходу. Антична культура. Культура Середньовіччя. Феномен середньовічної культури. Особливості середньовічної культури. Візантійська культура. Культура середньовічного Заходу. Культура Відродження. Культурна епоха бароко. Культура Просвітництва. Епоха романтизму. Епоха позитивізму. Епоха модернізму. Епоха постмодернізму.

Тема 9. Інформаційне забезпечення у сфері культури.

Авторське право, його об'єкти і суб'єкти. Відповідальність за порушення авторського права. Поняття інформації та інформаційного забезпечення. Сучасна інформаційна культура. Інформація як соціокультурний продукт. Структура галузевої інформації по культурі. Види інформаційних видань. Загальна характеристика інтернет-сайтів з культурології. Специфіка мистецької інформації.

Тема 10. Структура міжнародних та українських організацій у сфері культури.

Основні документи в діяльності культуролога. Діяльність ЮНЕСКО, комітету всесвітньої культурної спадщини при ЮНЕСКО. «Українське товариство охорони пам'яток історії та культури». Діяльність Міністерства культури та інформаційної політики. Український культурний фонд. Місцеві органи влади. Культурні, громадські організації краю і проблема збереження культурно-історичної спадщини.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1.					
Тема 1. Предмет і завдання курсу.	6	2			4
Тема 2. Культурологія як наука.	8	4			4
Тема 3. Поняття «культура».	10	4	2		4
Тема 4. Основні культурологічні парадигми.	8	4			4
Тема 5. Структура феномену «культура».	14	4	2		8
Тема 6. Соціокультурна динаміка.	8	2	2		4
Тема 7. Художня культура.	6	2			4
Тема 8. Типологія культури.	10	4	2		4
Тема 9. Інформаційне забезпечення у сфері культури.	10	2	2		6
Тема 10. Структура міжнародних та українських організацій у сфері культури.	8	2	2		4
Модульна контрольна робота	2	2			
Разом за модуль:	90	32	12		46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1.					
Тема 1. Предмет і завдання курсу.	8	2			6
Тема 2. Культурологія як наука.	6				6
Тема 3. Поняття «культура».	8	2			6
Тема 4. Основні культурологічні парадигми.	8				8
Тема 5. Структура феномену «культура».	14	2	2		10
Тема 6. Соціокультурна динаміка.	8				8
Тема 7. Художня культура.	8				8
Тема 8. Типологія культури.	12	2	2		8

Тема 9. Інформаційне забезпечення у сфері культури.	10					10
Тема 10. Структура міжнародних та українських організацій у сфері культури.	8					8
Разом за модуль:	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Культура і природа	2	
2	Молодіжні субкультури	2	2
3	Культура і цивілізація	2	
4	Регіональна типологія культури	2	2
5	Інформаційне забезпечення у сфері культури	2	
6	Культурна спадщина і проблеми її збереження (на прикладі Закарпаття)	2	
Разом:		12	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет і завдання курсу.	4	6
2	Культурологія як наука.	4	6
3	Поняття «культура».	4	6
4	Основні культурологічні парадигми.	8	10
5	Структура феномену «культура».	4	8
6	Соціокультурна динаміка.	4	8
7	Художня культура.	4	8
8	Типологія культури.	6	10
9	Інформаційне забезпечення у сфері культури.	4	8
10	Структура міжнародних та українських організацій у сфері культури.	4	8
Разом:		46	78

Самостійна робота студента виконується у вигляді: написання реферату/есе, підготовки презентацій, тестування.

Примірний перелік тем рефератів з теоретичних засад історії культури (культурологічні концепції):

1. Культурологічна думка періоду античності.
2. Культурологічні концепції Ібн Халдуна.
3. Культурологічна думка епохи Відродження.
4. Культурологічна концепція Дж.Віко.
5. Просвітницькі концепції культури.

6. Гуманістична концепція культури Й.Г.Гердера.
7. Ідеалістичні концепції культури представників німецької класичної філософії. Е.Кант.
8. Ідеалістичні концепції культури представників німецької класичної філософії. Г.Гегель.
9. Теорія локальних цивілізацій. М.Данилевський.
10. Культурологічна концепція «євразійства».
11. Богословські концепції культури. П.Тілліх.
12. Еволюціоністські концепції культури. Г.Спенсер. З.Тайлор.
13. Філософія життя про культуру. Ф.Ніцше.
14. Концепція локальних культур О.Шпенглера.
15. Концепція локальних культур А.Тойнбі.
16. Функціональні концепції культури. Б.К.Малиновський.
17. Символічні концепції культури. Е.Кассірер.
18. Психологія і культура. З.Фрейд.
19. Концепція колективного підсвідомого К.Юнга.
20. Соціологічна концепція культури. П.Сорокін.
21. Ігрова концепція культури Й.Хьойзінга.
22. «Благоговіння перед життям». А.Швейцер.
23. Екзистенційні концепції культури. Мігель де Унамуно. Р.Дж.Коллінгвуд, Х.Ортега-і-Гассет. М.Хайдеггер. С.Ф.Хантінгтон (на вибір).

Оформлення повинно відповідати наступним вимогам:

- на титульній сторінці має бути зазначено тема реферату, прізвище та ім'я студента (ки), факультету історії та міжнародних відносин денної/заочної форми навчання
- обсяг реферату 7-10 стор. (бажано у друкованому вигляді);
- в кінці реферату має бути вказана використана література;
- наприкінці реферату студент повинен зробити самостійні висновки;
- технічні вимоги: формат паперу А4 (білого кольору), інформацію фіксувати тільки на одному боці аркушу, поля (верхнє, нижнє та лівє – 2 см, правє – 1 см), шриффт „TimesNewRoman”, розмір – 14, інтервал – 1,5;
- реферат слід здати викладачеві, або методисту кафедри.

Презентації можуть бути присвячені на вибір: діяльності міжнародних та українських організацій у сфері культури; діяльність місцевих громадських культурних організацій, що займаються охороною культурно-історичних пам'яток, молодіжних неформальних об'єднань тощо. Студент на консультації сам може запропонувати та обговорити з викладачем тему, яку хотів би опрацювати.

6.5. Питання для підсумкового контролю:

1. Предмет і завдання культурології.
2. Структура культурологічного знання.
3. Методи культурологічних досліджень.
4. Культурологія як міждисциплінарна галузь наукового знання.
5. Науки про культуру.
6. Поняття «культура».
7. Еволюція поняття «культура» в європейській інтелектуальній думці.
8. Методи вивчення культури.
9. Культура та природа.
10. Культура та цивілізація.
11. Лесли Уайт і поява культурології.
12. Богословські концепції культури.
13. Теорія циклічного коловороту Дж. Віко.

14. Просвітницькі теорії культури. Й.Г.Гердер.
15. Романтичні концепції культури.
16. Еволюціоністські теорії культури
17. Концепції циклічності у розвитку культури
18. Філософія культури у працях Ф. Ніцше
19. Психоаналіз і культура. З.Фрейд.
20. Концепція архетипів у культурі. К. Юнг.
21. Функціональна (антропологічна) концепція культури
22. Соціологічна концепція культури
23. Екзистенційні концепції культури
24. Українська культурологічна думка.
25. Генезис та етапи культурної еволюції.
26. Структура феномену «культура».
27. Поняття світової та національної культури.
28. Форми культури
29. Функції культури
30. Кризові явища в культурі.
31. Поняття соціокультурної динаміки.
32. Теорія мистецтва: сутність, види, функції.
33. Поняття «художній стиль».
34. Типологія культури.
35. Поняття «культурно-історичної епохи».
36. Регіональна типологія культури.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, джерельної літератури, що сприяють формуванню повного уявлення про культурний феномен; візуальний ряд (репродукції). Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Герчанівська П.Е. Культурологія: Навч. посібн. для студентів вищ. навч. закл. За ред. В.І.Панченко. Київ: Ун-т «Україна», 2004. 298 с.
2. Греченко В. А., Чорний І. В. Історія світової та української культури: довідник Київ: Літера ЛТД, 2009. 416 с.
3. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія та теорія світової культури ХХ століття): Навчальний посібник. Харків: Одиссей, 2004. 304 с.
4. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посібни. М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко та ін.; За ред. М.М.Заковича. Київ: Знання, 2007. 567 с.
5. Культурологія: Підручник. Одеса: Університете Ушинського, 2023. 433 с
6. Матвеева Л.Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник. Київ: Либідь, 2005. 512 с.
7. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: Навч. посібник. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2002. 214 с.

8. Основи культурології: Навч. посіб. За ред. Л.О. Сандюк та Н.В. Щубелки. – К.: Центр учбової літератури, 2012. 400 с.

Допоміжна література:

1. Бойлен А. Л. Візуальна культура. Київ, 2021.
2. Болдряр Ж. Симулякри і симуляція. Київ, 2004.
3. Винайдення традиції / За ред. Ерика Гобсбаума і Теренса Рейнджера Київ, 2005.
4. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Львів, 2006.
5. Гендерний аналіз: метод. посіб. (Яйко О. М. та інші). Львів, 2007.
6. Гірц К. Інтерпретація культур. Київ, 2001.
7. Гук Ф. Галерея пройдисвітів. Історія мистецтва й арт-дилерів. Київ, 2019.
8. Денисюк Ж.З. Масова культура і національно-культурна ідентичність в добу глобалізації: монографія. Київ: НАКККіМ, 2016. 224 с.
9. Історія європейської ментальності / За ред. Петера Дінцельбахера / Пер. з нім. Володимир Кам'янець. Львів: Літопис, 2004. 720 с.
10. Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Київ, 2003.
11. Керецман Н.П. Програма курсу «Культурологія. Українська і зарубіжна культура» для студентів історичного факультету. Ужгород, 2006. 32 с.
12. Керецман Н.П. Тест-зошит контрольних завдань з курсу «Українська та зарубіжна культура» для студентів історичного факультету денної і заочної форми навчання. Частина 1. Світова культура. – Ужгород, 2006. 43 с.
13. Керецман Н.П. Інформаційний пакет навчальної дисципліни «Історія зарубіжної культури» за вимогами кредитно-модульної системи». Ужгород, 2012. 52 с.
14. Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. Київ, 2003.
15. Саїд Е. Культура й імперіялізм. Київ, 2007.
16. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. В 2 т. Київ: Основи, 1995.
17. Фуко М. Наглядати і карати. Народження в'язниці. Київ, 2020.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)
протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)